

37. Öğretmenlerin öğretim motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Metin KIRBAÇ¹

Fatih KAYA²

APA: Kırbaç, M. & Kaya, F. (2023). Öğretmenlerin öğretim motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 642-657. DOI: 10.29000/rumelide.1379204.

Öz

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri ile mesleğe adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada; nicel yöntemli ilişkisel (korelasyonel) ve nedensel karşılaştırmalı araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini Malatya ili Yeşilyurt ve Battalgazi Merkez ilçelerinde bulunan okullarda 2022-2023 öğretim yılında çalışmakta olan toplam 11000 öğrenci oluştururken, örneklemini ise basit seçkisiz yöntemle belirlenen 240 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlerken basit seçkisiz örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Yeşilyurt ve Battalgazi merkez ilçelerinde olmak üzere biri ilkököl ikisi ortaokul ikisi lise toplamda beş adet okul araştırma kapsamına alınmışlardır. Özel ortaöğretim kurumları ise araştırma kapsamına alınmamışlardır. Araştırmada kullanılan ölçme aracının birinci bölümü katılımcıların demografik bilgilerinden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise Kauffman, Yılmaz Soylu ve Duke (2011) tarafından geliştirilen, Güzel Candan ve Evin Gencil (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan iki boyut ve 12 maddeden oluşan "Öğretim Motivasyonu Ölçeği" (*Motivation to Teach Scale*) ile Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen, üç boyut ve 20 maddeden oluşan "Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği" (*Teacher Professional Engagement Scale*) kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan verilerin normallik dağılımına bakılıp, hatalı veya eksik doldurulan ölçekler ayıklanmış olup 252 ölçekten geriye kalan 240 ölçek üzerinden analizler yapılmıştır. Elde edilen veriler, bağımsız gruplar T, Tek Yönlü ANOVA ve Pearson Moment Çarpım Korelasyon testlerine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizleri SPSS 26.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri ile mesleğe adanmışlık düzeyleri arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen, Öğretim Motivasyonu, Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık

Investigation of the relationship between teachers' teaching motivation and their level of dedication to the teaching profession

Abstract

The main purpose of this study is to examine the relationship between teachers' motivation to teach and their level of commitment to the profession. In the study; Relational (correlational) and causal comparative research model with quantitative method was used. While the study population of the

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (Malatya, Türkiye), metin.kirbac@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0873-6544 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 29.08.2023- kabul tarihi: 23.10.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1379204]

² Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD (Malatya, Türkiye), fatih.kaya@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9011-8656

research consists of 11000 students working in the schools in Yeşilyurt and Battalgazi Center districts of Malatya province in the 2022-2023 academic year, the sample consists of 240 teachers determined by simple random method. While determining the sample of the study, simple random sampling method was taken as basis. A total of five schools, one primary school, two secondary schools and two high schools in Yeşilyurt and Battalgazi central districts, were included in the research. Private secondary education institutions were not included in the scope of the research. The first part of the measurement tool used in the research consists of the demographic information of the participants. In the second part, the “*Motivation to Teach Scale*” consisting of two dimensions and 12 items, developed by Kauffman, Yılmaz Soylu and Duke (2011) and adapted into Turkish by Güzel Candan and Evin Gencil (2015), and Kozikoğlu and Senemoğlu (2018), the “*Teacher Professional Engagement Scale*” consisting of three dimensions and 20 items was used. The normality distribution of the data obtained in the research was examined, the scales that were filled in incorrectly or incompletely were removed, and analysis was made on the remaining 240 scales out of 252 scales. The obtained data were subjected to independent groups T, One-Way ANOVA and Pearson Product Moment Correlation tests. The analyzes of the data collected within the scope of the research were made using the SPSS 26.0 package program. As a result of the research; It has been determined that there is a positive and significant relationship between teachers' teaching motivation levels and their level of dedication to the profession.

Keywords: Teacher, Motivation to teach, Dedication to the Teaching Profession

1. Giriş

Her konuda bilginin, yeteneğin ve deneyimlerin gelişimini sağlayan eğitim (Üste, 2007), ilk çağlardan günümüze insanlığın temel uğraş alanlarından biri olmuştur. Temel amacı insan davranışlarını şekillendirmek olması nedeniyle de uzun tarihsel süreç boyunca, dönem ve şartlara uygun bir biçimde kendisini yenileyerek günümüze ulaşmıştır. Nitekim tarihin ilk dönemlerinde doğayla mücadelenin ve hayatta kalmanın anahtarı olan eğitim, zamanla milletlerin ve devletlerin devamlılığının sağlanmasında itici güç haline gelmiştir. Bu durum, eğitimin zamanla devletlerin kontrolünde planlı, programlı ve temel hedefler çerçevesinde yürütülmesine zemin hazırlamıştır. Bugün gelinen noktada ise teknolojik ve küresel gelişmelerin de etkisiyle eğitim olgusu yalnızca ulusların değil tüm dünyanın ortak çalışma alanı konumundadır. Çünkü modern dünyanın önemli parametrelerinden biri olan eğitim, bireylerin ve toplumun mutluluk ve refahının yanı sıra sosyal ve ekonomik gelişim için de çok önemlidir (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020). Bu anlamda günümüzde; öğrenci, öğretmen ve öğrenme gibi eğitimin temel öğeleriyle içinde bulunduğu dönem ve şartlara göre yeni yaklaşım ve yöntemlerle eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi büyük önem arz etmektedir.

Eğitimin geçmişten günümüze gelişim süreçlerine bakıldığında; amaçları, görevleri, etki alanları ve toplumdaki rolü sürekli değişime uğramıştır. Nitekim eğitime tarih boyunca yüklenen anlamlara ve sorumluluklara bakıldığında, 1900’lü yıllarda eğitim bilgiyi öğrenme, aynı zamanda bu bilgiyi gerekli yerlerde kullanma olarak algılanmaktadır. Böylece eğitimde birey kavramı ön plana çıkmıştır. 1930’lara gelindiğinde eğitimin insan yetiştirme süreci olduğu düşünülmekteydi. Devam eden yıllarda ise eğitim, bireyin gelişmesi olarak kabul edilmiştir. Bu yıllarda, bireyin bireysel gelişiminin yanında, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel yönlerinin de gelişmesi söz konusu olmuş ve bu amaçla eğitimde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Fakat çok geçmeden sadece bireyin gelişiminin yeterli olmadığı, onun içinde bulunduğu ailenin ve toplumun da gelişmesi gerektiği düşüncesi eğitime hakim olmuştur. Özetle eğitimin geçirdiği bu evreler boyunca eğitime yüklenen görevlere bakıldığında; bireyin içinde bulunduğu

aile ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirme, içinde bulunduğu topluma uyum sağlama, sahip olduğu yeteneklerin farkına varma ve bu yetenekleri geliştirmeyi hedefleyen davranış biçimlerinin kazandırılması gibi sorumlulukların yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla eğitim, davranış kazanma, bu davranışı değiştirme ve geliştirme yoluyla, kişinin bireysel, toplumsal ve sosyal, ekonomik ve kültürel yönden gelişmesini sağlama görevini üstlenmiştir (Güneş, 1996; Kütükçü, 2020). Bununla birlikte son yıllarda eğitim, bireylerin ihtiyaçlarını karşılama amacının yanında içinde bulunduğu toplumun, devletin ve küresel anlamda tüm ulusların ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Bu amacını ise bireylere olumlu yönde bilgi, beceri ve tutum kazandırmak yoluyla gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda istendik davranışları öğrencilere kazandırmanın yolu ise önemli ölçüde öğretme-öğrenme sürecindeki etkinliklerden, onların niteliklerini ve öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirmede önemli bir rol üstlenen öğretmenlerden geçmektedir (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020).

Öğretme motivasyonu

Herhangi bir amaca yönelik gayret ya da istek olarak (Robbins & Judge, 2012) ifade edilen motivasyon kavramı, dilimizde isteklendirme veya güdüleme anlamlarına gelmektedir (TDK, 2023). Başta sosyal bilimler olmak üzere birçok alanın temel araçlarından birini oluşturan kavram, neredeyse pek çok ilmi sahaya göre farklı şekillerde ifade edilmesine rağmen temelde “isteklendirme” olarak tanımlanır. Bununla birlikte kavram hakkında en genel tanımlardan birini Cüceloğlu (2012) yapmıştır. Ona göre motivasyon (güdülenme); bireylerin istekleri, ihtiyaçları, arzuları, davranışları ve dürtülerini kapsayan bir kavramdır. Açlık, susuzluk gibi fiziksel güdülere dürtü, sevilme, başarılı olma vb. dürtülere de ihtiyaç denilmektedir. Dürtü, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için uyarılması ve harekete geçirilmesi sürecidir. Bu iki özellik bir araya geldiğinde bireylerin güdülendiği ya da motive olduğu ifade edilebilir. Gredler (2009) ise kavramı, belirli davranışların ortaya çıkarılmasını, kontrol edilmesini ve devamlılığını sağlayan bir süreç ve bu süreç içerisinde bireylerin davranışlarının doğasını, gücünü ve sürekliliğini etkileyen temel olgu biçiminde tarif etmiştir. Diğer bir ifadeyle bireylerin ihtiyaçlarını giderme noktasında bir davranışa yönlenmesi (Bacanlı, 2012) ya da istekli olma durumu olarak ifade edilebilir. Motivasyon anlık bir durum ya da olay değildir. Aksine bireyleri amaçları doğrultusunda harekete geçiren ve bu yönde devam etmeleri için onları güdüleyen olumlu bir süreçtir (Argon ve Cicioğlu, 2017). Alan yazına bakıldığında genel anlamda; isteklendirme, yöneltme, teşvik etme, amaca yönelik gayret, harekete geçirme gibi kavramlarla tanımlanan motivasyon, amaçlanan davranışların gerçekleşmesinde ve devamlılığının sağlanmasında önemli bir role sahiptir. Bu anlamda, pek çok alanda olduğu gibi eğitim ortamlarında da hedeflere ulaşmanın önemli parçalarından biri motivasyondur.

Motivasyon, öğrenme ve öğretme süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Çünkü hammaddesi, girdisi ve çıktısı insan olan okulların en önemli işlevi olan öğrenme-öğretme sürecinin etkili ve verimli bir şekilde sürdürülmesinde baş aktör olan öğretmenlerin motivasyonları oldukça önemlidir (Argon ve Cicioğlu, 2017). Zira öğretmenler, eğitim programlarının yürütülmesi ve uygulanmasından, öğrencilerin öğrenmeye olan motivasyonlarına kadar pek çok konudan sorumlu kişilerdir. Bu bağlamda, öğrenme-öğretme etkinliklerinin hedeflerine ulaşmasında öğretmen motivasyonunun önemli olduğu görülmektedir. Çünkü mesleğine ilişkin yüksek motivasyon düzeyine sahip öğretmenler; eğitim sürecinde daha enerjik ve istekli olmalarının (Evans, 1998) yanında, bilgi, beceri ve mesleki gelişimlerini sürdürerek daha verimli bir eğitim ortamı oluştururlar. Diğer taraftan motivasyon düzeyi düşük öğretmenlerin eğitim hedeflerini gerçekleştirme noktasında daha pasif ve verimliliği düşük olması muhtemeldir. Dolayısıyla eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi, öğrenci motivasyonunun sağlanması, daha verimli ve kaliteli bir eğitim sürecinin inşasında; öğretmenlik mesleğini isteyerek ve severek icra eden, enerjisi ve motive düzeyi yüksek öğretmenler önem arz etmektedir.

Öğretmenlik mesleğine adanmışlık

Adanmışlık; nesneye, mesleğe, düşünceye, amaca, kişiye ya da herhangi bir şeye adanma veya bağlanma durumudur. Ergün (1975) adanmışlığı, bireyin bir şeyi yapmaya kesin karar vermesi, inandığı bir şeye zamanını ve enerjisini vermeye istekli olması biçiminde tarif etmiştir. Alan yazında bağlanmak ve bağlılık gibi kavramlarla aynı anlamda kullanılan adanmışlık; bireyin herhangi bir karşılık beklemeden elinden geleni yapması (Celep, 2014) veya bireyin gücünü belirli amaca yönlendirerek o amaç doğrultusunda çaba göstermesi (Malak-Akdağ, 2020) olarak da tanımlanır. Mesleki adanmışlık ise herhangi bir meslek grubundaki bireylerin mesleklerine bağlanma duygusudur (Shukla, 2014). Blau (1985) mesleki adanmışlığı, bireyin mesleğine yönelik tutum ve davranışları olarak tanımlamıştır. Kozikoğlu ve Özcanlı'ya göre (2020) ise kişinin kendi işine karşı tutumu ve kendine yüklenen rolleri en iyi şekilde yerine getirme beklentisidir. Bu onun mesleğe karşı bakış açısını ve mesleğe aktif katılımını gösterir. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyleri, onların gerek kendi başarıları ve memnuniyetleri gerekse de öğrencilerinin başarısı için gösterdikleri çabayı belirleyen etkenlerden biri olarak görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinde adanmışlık, öğrencilerin başarı durumlarını arttırmak için yaptığı işe değer verme ve mesleğine yoğunlaşma arzusudur (Butucha, 2013). Öğretmenlikte mesleki adanmışlık, iki farklı durumu içinde barındırmaktadır. Bunlar; öğretmenlik mesleğinde olmaktan gurur duymak ve mesleki gelişime karşı istekli olmaktır (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018). Her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de mesleğin gerekliliklerini tam anlamıyla yerine getirebilmek için öncelikle mesleğe adanmış olmak gerekir. Çünkü bir mesleğe bağlılık ya da adanmışlık, o mesleği sevmenin de ötesinde tam anlamıyla benimsemenin temel göstergesidir. Daha genel anlamıyla Raymond Fox (1964), öğretmenlik mesleğine adanmış öğretmenin özelliklerini; nitelikli bir öğretmen olmak isteme, geçmişin bilgisinin yanında güncel gelişmeleri aktarma, her öğrencinin değerli olduğunu kabul etme, mesleki sorumluluklarını yerine getirme biçiminde sıralamaktadır. Benzer şekilde Butucha (2013), mesleğine adanmış öğretmenin; öğrencileriyle fazladan zaman geçirme ve onların aileleriyle işbirliği yapma eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin gücü, mesleği icra eden öğretmenlerin adanmışlık düzeylerine bağlıdır. Bu noktadan hareketle öğretmenlik mesleği; öğrencilerle çok yönlü bağ kurma ve bire bir ilgilenmenin yanında, öğretmenliği yaşamının bir parçası haline getirerek mesleki gelişmeleri takip eden, nitelikli ve çok yönlü öğretmenlerle toplumsal statüsünü yükseltecektir. Dolayısıyla etkili bir öğrenme ve öğretme sürecini planlamak için mesleğine adanmış öğretmenlere gereksinim duyulmaktadır.

Alan yazında yer alan çalışmalardan da yola çıkılarak araştırmanın temel problemi ele alındığında; öğretmenlerin öğretme motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, nitelikli bir eğitim için öğretmenlerin öğretme isteklerinin ve mesleğe ilişkin bağlılıklarının yüksek olması önem arz etmektedir. Alan yazın tarandığında, öğretme motivasyonu ve öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri üzerine yurt içi ve yurt dışında ayrı ayrı pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Fakat bu çalışmaların hiçbiri iki konuyu bir arada ele almamaktadır. Nitekim öğretme motivasyonu (Deci & Ryan, 1985; Kauffman, Yılmaz-Soylu ve Duke, 2011; Ayık ve Ataş, 2013; Argon ve Cicioğlu, 2017; Gün ve Turabik, 2019) ve öğretmenlik mesleğine adanmışlık (Butucha, 2013; Bozdaş, 2013; Shukla, 2014; Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018; Canlı, 2020; Ahraz, 2021; Gül ve Gül, 2022) üzerine alan yazında pek çok çalışma yer almaktadır. Bununla birlikte alan yazında öğretmenlerin öğretme motivasyonları ve öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerine odaklanan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktadan hareketle çalışmanın ana teması, öğretmenlerin öğretme motivasyonu ile öğretmenliğe adanmışlık düzeyleri

arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçtan hareketle araştırmada alt problemler şu şekilde belirlenmiştir:

1. Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonları:

- Ne düzeydedir?
- Cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- Kıdem değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- Branş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

2. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlıkları:

- Ne düzeydedir?
- Cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- Kıdem değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
- Branş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

3. Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonları ile Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Öğretmenlerin öğretim motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu çalışma; nicel yöntemli ilişkisel (korelasyonel) ve nedensel karşılaştırma modelli bir araştırmadır. “İlişkisel modelli araştırmalar, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılan; nedensel karşılaştırma modelli araştırmalar, insan grupları arasındaki farklılıkların nedenlerini ve sonuçlarını koşullar ve katılımcılar üzerinde herhangi bir müdahale olmaksızın belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır” (Büyükoztürk vd., 2013: 15-16).

2.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Malatya ili Yeşilyurt ve Battalgazi Merkez ilçelerinde bulunan okullarda 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan toplam 11000 öğretmen oluştururken, örneklemini ise seçkisiz yöntemle belirlenen 240 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini belirlenirken basit seçkisiz örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Yeşilyurt ve Battalgazi merkez ilçelerinde biri ilkököl, ikisi ortaokul, ikisi lise olmak üzere toplamda 5 adet okul araştırma kapsamına alınmışlardır. Özel ortaöğretim kurumları araştırma kapsamına alınmamışlardır.

Örneklem grubunu tanıtıcı bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Adres	Address
<i>RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi</i>	<i>RumeliDE Journal of Language and Literature Studies</i>
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8	Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714	Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616	phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Tablo 1. Örneklemeye İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	156	65.0
	Erkek	84	35.0
Kıdem	0-5 Yıl	65	27.1
	6-10 Yıl	53	22.1
	11-15 Yıl	34	14.2
	16-20 Yıl	37	15.4
	21 yıl ve üzeri	51	21.3
Branş	Dil	30	12.5
	Güzel Sanatlar	51	21.3
	Fen Bilimleri	62	25.8
	Sosyal Bilimler	61	25.4
	Temel Eğitim ve Rehberlik	36	15.0

Tablo 1’de araştırmaya öğretmenlerin kişisel özellikleri verilmiştir. Buna göre örneklemin %65’i kadın öğretmenler oluştururken, %35’ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Kıdem değişkeni açısından en büyük grubu %27.1 ile 0-6 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler oluşturmaktadır. Branş değişkeni açısından bakıldığında ise en büyük grubun %25.8 ile Fen Bilimleri alanında öğretmenlik yapanların olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçme aracının birinci bölümü katılımcıların demografik bilgilerinden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise Kauffman, Yılmaz Soylu ve Duke (2011) tarafından geliştirilen, Güzel Candan ve Evin Gencil (2015) tarafından Türkçe’ye uyarlanan iki boyut ve 12 maddeden oluşan “Öğretme Motivasyonu Ölçeği” (*Motivation to Teach Scale*) ile Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen, üç boyut ve 20 maddeden oluşan “Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği” (*Teacher Professional Engagement Scale*) kullanılmıştır.

Öğretme Motivasyonu Ölçeği (Motivation to Teach Scale): Ölçeğin orijinalinde 12 madde ve iki faktör bulunmaktadır. Bu faktörler kuramsal alana uygun bir biçimde belirlenen içsel ve dışsal motivasyon olarak ifade edilmiştir. Orijinalindeki iki faktörlü ve 12 maddelik yapı Türkçe’ye uyarlama süreci sonunda aynen korunmuştur. Olumsuz madde bulunmamaktadır ve 5’li Likert kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12 en yüksek puan ise 72 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin cronbach alpha güvenirlik katsayısı .92 olarak belirlenmiştir. Bu çalışma özelinde ise cronbach alpha güvenirlik katsayısı .93 bulunmuştur.

Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği (Teacher Professional Engagement Scale): Kozikoğlu ve Senem (2018) tarafından geliştirilen ölçekte, 20 madde ve üç faktör bulunmaktadır. Bu faktörler kuramsal alana uygun bir biçimde belirlenen mesleğe bağlılık, öğrencilere adanma ve özverili çalışma olarak ifade edilmiştir. Olumsuz madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 en yüksek puan ise 100 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin cronbach alpha güvenirlik katsayısı .90 olarak belirlenmiştir. Bu çalışma özelinde ise cronbach alpha güvenirlik katsayısı .87 bulunmuştur.

Demografik Bilgi Anketi: Katılımcıların “cinsiyet, kıdem ve branş” bilgilerinin alındığı demografik bilgi anketi araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada ulaşılan verilerin normallik dağılımına bakılıp, hatalı veya eksik doldurulan ölçekler ayıklanmış olup 252 ölçekten geriye kalan 240 ölçek üzerinden analizler yapılmıştır. Elde edilen veriler, bağımsız gruplar T, Tek Yönlü ANOVA ve Basit Doğrusal Korelasyon testlerine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizleri SPSS 26.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Birinci alt problem ilişkin bulgular ve yorum

3.1.1. Öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeylerine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin birinci alt başlığı “öğretmenlerin öğretme motivasyonları ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda betimleyici istatistik yapılmış olup sonuçlar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretme motivasyon beşli dereceleme ölçeğinin puan aralıkları ve düzeyleri

Değişken	$\bar{x}$	ss	Seçenekler	Puan
Öğretme Motivasyonu	3.10	.79	Tamamen katılmıyorum	1.00-1.79
			Az düzeyde katılıyorum	1.80-2.59
			Orta düzeyde katılıyorum	2.60-3.39
			Çoğunlukla katılıyorum	3.40-4.19
			Tamamen katılıyorum	4.20-5.00

Tablo 2’deki puan aralıklarına bakıldığında öğretmenlerin öğretme motivasyonları ortalama puanları 3.10, düzeyleri “orta düzeyde” olduğu görülmektedir.

b. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin ikinci alt başlığı “öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Bağımsız Gruplar üzerinde T Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretme Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşmış Farklılaşmadıklarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Öğretme Motivasyonu	Kadın	156	37.48	9.17	238	.625	.533
	Erkek	84	36.68	10.26			

Tablo 3'teki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($t=.625$ $p<.05$).

c. Kıdem değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin üçüncü alt başlığı "öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri kıdem değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öğretim Motivasyon Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadıklarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Sınıf	n	X	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Öğretim Motivasyonu	0-5 Yıl	65	37.61	9.63	Gruplararası	381.578	4	95.395	1.046	.384
	6-10 Yıl	53	37.64	10.28	Gruplarıçi	21429.4	235	91.189		
	11-15 Yıl	34	35.41	9.08	Toplam	21810.9	239			
	16-20 Yıl	37	35.35	9.75						
	21 yıl ve üzeri	51	38.76	8.75						
Toplam		240	37.20	9.55						

Tablo 4'teki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($F=1.046$ ve $p<.05$).

d. Branş değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin dördüncü alt başlığı "öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğretim Motivasyon Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadıklarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Branş	n	X	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Öğretim Motivasyonu	Dil	30	35.66	9.38	Gruplararası	541.689	4	135.422	1.496	.204
	Güzel Sanatlar	51	38.76	8.80	Gruplarıçi	21269.3	235	90.508		
	Fen Bilimleri	62	36.82	10.76	Toplam	21810.9	239			
	Sosyal Bilimler	61	35.67	9.15						
	Temel Eğitim ve Rehberlik	36	39.52	8.86						
Toplam		240	37.20	9.55						

Tablo 5'teki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin branş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($F=1.496$ ve $p<.05$).

3.1.2. İkinci alt problem ilişkin bulgular ve yorum

a. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin birinci alt başlığı "öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlıkları ne düzeydedir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda betimleyici istatistik yapılmış olup sonuçlar Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlik mesleğine adanmışlık beşli dereceleme ölçeğinin puan aralıkları ve düzeyleri

Değişken	$\bar{x}$	ss	Seçenekler	Puan
Mesleğe Adanmışlık	4.21	.59	Tamamen katılmıyorum	1.00-1.79
			Az düzeyde katılıyorum	1.80-2.59
			Orta düzeyde katılıyorum	2.60-3.39
			Çoğunlukla katılıyorum	3.40-4.19
			Tamamen katılıyorum	4.20-5.00

Tablo 6'daki puan aralıklarına bakıldığında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık ortalama puanları 4.21, düzeyleri "tamamen katılıyorum" olduğu görülmektedir.

b. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin ikinci alt başlığı "öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Bağımsız Gruplar üzerinde T Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğretmenlerin Öğretim Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadıklarına İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Mesleğe Adanmışlık	Kadın	156	83.83	11.96	238	-.621	.535
	Erkek	84	84.83	11.54			

Tablo 7'deki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($t=-.621$ $p<.05$).

c. Kıdem değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin üçüncü alt başlığı "öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri kıdem değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklinde ifade

edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşmış Farklılaşmadıklarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Sınıf	n	X	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark (Sidak)	Eta kare (η^2)
Mesleğe Adanmışlık	0-5 Yıl	65	85.53	12.81	Gruplararası	632.996	4	158.249	1.138	.03	3>1	.018
	6-10 Yıl	53	84.26	12.19	Gruplarıçi	32685.5	235	139.088				
	11-15 Yıl	34	80.58	10.72	Toplam	33318.5	239					
	16-20 Yıl	37	83.54	12.63								
	21 yıl ve üzeri	51	85.25	9.89								
Toplam		240	84.18	11.80								

Tablo 8’deki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($F=1.138$ ve $p<.05$). Ortalama puanlara bakıldığında öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyi $X=85.53$ puan ile kıdemi 0-5 yıl arası olan öğretmenlerde en yüksek, ikinci sırada $X=85.25$ puan ile kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenler, en düşük olarak da $X=80.58$ puan ile kıdemi 11-15 yıl arası olan öğretmenlerde görülmektedir. Farkın kaynağını bulmak için yapılan Sidak testine göre ortaya çıkan farklılık kıdemi 0-5 yıl olan öğretmenler ile kıdemi 11-15 yıl arası olan öğretmenler arasında ve kıdemi 0-5 yıl arası olan öğretmenler lehine çıkmıştır. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğünün ($\eta^2=.018$) küçük düzeyde olduğu görülmektedir.

d. Branş değişkenine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin dördüncü alt başlığı “öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre Anlamlı Olarak Farklılaşmış Farklılaşmadıklarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Branş	n	X	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Mesleğe Adanmışlık	Dil	30	84.96	12.14	Gruplararası	338.724	4	84.681	.603	.661
	Güzel Sanatlar	51	85.03	10.51	Gruplarıçi	32979.8	235	140.34		
	Fen Bilimleri	62	84.01	12.80	Toplam	33318.5	239			

Sosyal Bilimler	61	82.37	12.72
Temel Eğitim ve Rehberlik	36	85.69	9.95
Toplam	240	84.18	11.80

Tablo 9'daki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin branş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($F=.603$ ve $p<.05$).

Üçüncü alt problem ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Pearson Moment Çarpım Korelasyon Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Öğretmenlerin Öğretme Motivasyon Düzeyleri ile Öğretmenlik Mesleğine Adanmışlık Düzeyleri Arasında İlişki Olup Olmadığına İlişkin Pearson Moment Çarpım Korelasyon Testi Sonuçları

Değişkenler	X	SS	1	2
1. Öğretme Motivasyonu	84.18	11.80	--	
2. Mesleğe Adanmışlık	37.20	9.55	.579*	--

Tablo 10'daki değerlere bakıldığında; öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan pearson moment çarpım korelasyon testi, öğretme motivasyon düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında, pozitif yönde, orta düzey ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=.579$ $p<.05$).

4. Sonuç ve tartışma

Araştırmada, öğretmenlerin öğretme motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu ana problemten hareketle alt amaçlar oluşturularak araştırmanın derinlemesine irdelenmesi de sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında ilk olarak birinci alt probleme ilişkin sonuçlar irdelenmiştir.

Araştırma kapsamında birinci alt problemin (a) başlığında; “öğretmenlerin öğretme motivasyonları ne düzeydedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu kapsamda analiz sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeylerinin “orta düzeyde” olduğu tespit edilmiştir. Alan yazında yer alan (Altay, 2019; Ahraz, 2021; Dağ, 2021) çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bakımdan diğer çalışmalarla sonuçları bakımından paralellik arz etmektedir. Öğretmenlerin öğretme motivasyonlarının orta düzeyde çıkmasında; öğretmenlik mesleğinin sunduğu olanakların sınırlı olmasının etkisinin

olduğu düşünülebilir (Dağ, 2021). Ayrıca günümüz koşullarında öğretmenlik mesleğinin diğer pek çok meslek grubuna kıyasla ekonomik ve sosyal anlamda sınırlı imkanlara sahip olmasının da etkisi olabilir. Bununla birlikte araştırmanın yapıldığı bölgede, okul koşullarının yeterince iyi olmaması ve mültecilerle birlikte kalabalık sınıfların da öğretmenlerin öğretim motivasyonlarını düşürdüğü söylenebilir. Nitekim Kardeş ve Akman (2018) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin mülteci çocukların eğitime karşı isteksiz olmalarından yakındıklarını ve bu konuda destek alamadıklarını dile getirmişlerdir. Mülteciler gibi hassas bir grupla çalışan öğretmenlerin yeterince destek bulamadıklarını ifade etmeleri MEB'in mültecilere yönelik uygulamalarında, öğretmen eğitime daha fazla önem vermesi ve bu grupla çalışan öğretmenleri motive edecek uygulamaların olması gerektiğini göstermektedir (Kardeş ve Akman, 2018).

Araştırmanın birinci alt probleminin **(b)** başlığında; “öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine” göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin soruya cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Bu sonuç alan yazında yer alan Altay (2019), Avcı (2019), Argon ve Cicioğlu'nun (2017) araştırmalarıyla sonuçları bakımından benzerlik arz etmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından, kadın ve erkek öğretmenlerin öğretim motivasyonları arasında anlamlı farklılık olmamasının pek çok sebebi olabilir. Bunlardan biri, şüphesiz cinsiyetin öğretmenlik mesleğinin icra edilmesinde herhangi bir öneminin olmadığı düşüncesidir. Nitekim öğretmenlik cinsiyet rollerine özgü bir meslek değildir ve cinsiyetin motive edici ya da öz yeterliliği destekleyici bir etkisi de yoktur (Avcı, 2019). Bu anlamda cinsiyetin öğretim motivasyonuna doğrudan etkisinin olmadığı ifade edilebilir. Ayrıca öğretmenliğin evrensel bir meslek olması, kadın erkek fark etmeksizin aynı görevi yapacakları inancını doğurmaktadır. Zira öğretmenlerin kadın ya da erkek olmaları evrensel anlamda dil, din, ırk ve cinsiyet fark etmeksizin benzer şekilde öğretim sanatını icra etmelerini gerektiren etik anlayışın ürünüdür (Argon ve Cicioğlu, 2017).

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında yer alan **(c)** başlığında; “öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin kıdem değişkenine” göre anlamlı olarak değişip değişmediği incelenmiştir. Bu amaçtan hareketle araştırma bulguları irdelendiğinde; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinde kıdem değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak ortaya çıkan bu sonuç; alan yazın tarandığında Avcı (2019) ve İlhan vd., (2018) çalışmalarına sonuçları bakımından paralellik arz etmektedir. Araştırma sonuçları öğretmenlerin çalışma sürelerinin ya da kıdemlerinin öğretim motivasyonlarını etkilemediği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, kıdemli öğretmenlerin alanındaki yenilikleri takip ederek kendisini sürekli canlı ve mesleğe karşı aç hissetme duygusuna sahip olmasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Bununla birlikte genç öğretmenlerin yeni öğretmen olmaları dolayısıyla öğretmenliğe karşı heyecan duyarak mesleklerini icra etmeye çalışmalarını da etkisinin olduğu düşünülebilir.

Son olarak araştırma kapsamında yer alan birinci alt problemin **(d)** başlığında ise “öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin branş değişkenine” göre anlamlı farklılık arz edip etmediğini incelemektir. Bu kapsamda araştırma sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeylerinin branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar alan yazında yer alan; Ozan, Taşseven ve Ay (2010), Argon ve Cicioğlu (2017 ve Doğan ve Koçak'ın (2017) araştırmalarıyla sonuçları bakımından benzerlikler göstermektedir. Nitekim bu araştırma sonuçları da benzer şekilde branş farklılığının öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucu ortaya koymaktadır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin herhangi bir branş farkı olmadan aynı ekonomik ve sosyal çatı altında bulunmalarının etkisinin olduğu düşünülebilir.

Araştırma kapsamında ikinci alt problemin **(a)** başlığında; “öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlıkları ne düzeydedir” sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçtan hareketle analiz sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık ortalama puanlarının “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin adanmışlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Bu sonuç, alan yazında yer alan diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Nitekim Turhan, Demirli ve Nazik (2012), Butucha (2013), Shukla (2014), Kozikoğlu ve Özcanlı'nın (2020) araştırmalarında öğretmenlerin mesleki adanmışlık düzeylerinin yüksek çıktığı görülmektedir. Bu sonuçların ortaya çıkmasında öğretmenlik mesleğinin; mesleği sevmeye, özveri ve gayret gerektiren bir meslek olmasının etkisinin olduğu düşünülebilir. Ayrıca öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin meslek hayatı boyunca öğrencilerle birlikte olmaları; onların mesleğe ve öğrencilere karşı adanmışlık düzeylerini arttırabilir.

Araştırma kapsamında ikinci alt problemin **(b)** başlığında; “öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin cinsiyet değişkenine” göre anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığı durumu incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan analiz sonuçları ele alındığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, alan yazında yer alan Karagöz (2008) ve Turhan, Demirli ve Nazik'in (2012) araştırmalarıyla sonuçları bakımından benzerlik arz etmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından, kadın ve erkek öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmamasının pek çok sebebi olabilir. Bunlardan biri, şüphesiz cinsiyetin öğretmenlik mesleğinin icra edilmesinde herhangi bir öneminin olmadığı düşüncesidir. Nitekim öğretmenlik cinsiyet rollerine özgü bir meslek değildir ve cinsiyetin motive edici ya da adanmışlığı destekleyici bir etkisi de yoktur (Avcı, 2019). Bu anlamda cinsiyetin öğretmen adanmışlığına doğrudan etkisinin olmadığı ifade edilebilir. Ayrıca öğretmenliğin evrensel bir meslek olması, kadın erkek fark etmeksizin aynı görevi yapacakları inancını doğurmaktadır. Zira öğretmenlerin kadın ya da erkek olmaları evrensel anlamda dil, din, ırk ve cinsiyet fark etmeksizin benzer şekilde öğretme sanatını icra etmelerini gerektiren etik bir anlayışın ürünüdür (Argon ve Cicioğlu, 2017).

Araştırma kapsamında ikinci alt problemin **(c)** başlığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin kıdem değişkenine” göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu bağlamda analiz sonuçları değerlendirildiğinde; öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeylerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara bakıldığında, bu anlamlı farklılığın öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyi kıdemi 0-5 yıl ve 21 yıl ve üzeri olan öğretmenler lehine, kıdemi 11-15 yıl arası olan öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Alan yazın tarandığında; Kozikoğlu ve Özcanlı'nın (2020) araştırmalarında da 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ile 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan sonuçları itibarıyla iki çalışma arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Ayrıca analiz sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin kıdem değişkenine” göre ortalama puanlarında en yüksek orana kıdem olarak 0-5 yıl arasında olan öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Bu sonucun alan yazında yer alan; Ware ve Kitsantas (2007), Zöğ (2007), Butucha (2013), Bozdemir ve Yolcu'nun (2014) araştırmalarıyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçların ortaya çıkmasında; mesleğe yeni başlamış öğretmenler ile meslekte kıdemli olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini daha çok sevdikleri ve kendilerini geliştirmek için daha fazla çaba sarf etmelerinin etkisinin olduğu düşünülebilir (Butucha, 2013). Ayrıca çalışmanın sonuçlarından hareketle, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe yeni başlamış olmanın verdiği heyecan, gayret ve özveriden dolayı; meslekte deneyimli olan öğretmenlerin

ise meslekte edindikleri deneyim ve yaşantılardan dolayı daha adanmış olabilecekleri söylenebilir (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020).

Araştırma kapsamında ikinci alt problemin **(d)** başlığında; “öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin branş değişkenine” göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle araştırma bulgularına bakıldığında; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeylerinin branş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle alan yazın tarandığında; Güner, (2006) ile Kozikoğlu ve Özcanlı'nın (2020) araştırmalarıyla paralellik arz etmektedir. Nitekim bu araştırma sonuçları, benzer şekilde branş farklılığının öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucu ortaya koymaktadır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin herhangi bir branş farkı olmadan aynı ekonomik ve sosyal çatı altında bulunmalarının etkisinin olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın üçüncü ve son alt problemi kapsamında “öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri” arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin öğretim motivasyon düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri arasında anlamlı, pozitif ve orta düzey bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani öğretmenlerin mesleğe adanmışlık düzeyleri arttıkça öğretim motivasyon düzeyleri de artmaktadır. Alanyazında doğrudan ilişkili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak bu çalışmanın değişkenleri ile ilişkili olan motivasyon ile işe adanmışlık arasında pozitif yönlü çalışmalar olduğu görülmektedir (Siu, Bakker ve Jiang, 2014; Aslan, 2021). İşe adanmışlık, motivasyon gibi örgütsel çıktılar ile doğrudan bağlantılıdır (Rothman ve Jordaan, 2006). Ayrıca mesleğe adanmışlık bireyin çalışma ortamındaki motivasyonunun (içsel) bir göstergesidir (Sawang, 2012).

Kaynakça

- Ahras, H. (2021). *Öğretmenlerin öz düzenlemeli öğrenme becerileri ve öğretim motivasyonlarının incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).
- Altay, B. G. (2019). *Müzik öğretmenlerinin mesleki memnuniyet ve öğretim motivasyonları (Konya ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Argon, T. ve Cicioğlu, M. (2017). Meslek lisesi öğretmenlerinin eğitime inanma düzeyleri ile öğretim motivasyonları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 57, 1-23. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7108>
- Aslan, H. (2019). İçsel motivasyonun işe adanmışlık üzerindeki etkisinde iş becerikliliğinin aracı rolü. *International Academic Journal*, 5(2), 397-415.
- Avcı, O. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinde öğretim motivasyonu ve öğretmen öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Ayık, A. ve Ataş, Ö. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretim motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (1), 25-43. <http://ebad-jesr.com>
- Bacanlı, H. (2012). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Blau, G. J. (1985). The measurement and prediction of career commitment. *Journal of Occupational Psychology*, 58(4), 277-288. Bozdaş, Ş. (2013). *Öğretmenlerin mesleklerine adanmışlık düzeyleri ile değerler eğitimi uygulama düzeyleri arasındaki ilişki*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Butucha, K. G. (2013). Teachers' perceived commitment as measured by age, gender and school type. *Greener Journal of Educational Research*, 3(8), 363-372. <https://doi.org/10.15580/GJER.2013.8.080913830>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (2014). *Eğitim örgütlerinde örgütsel adanma*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Cüceloğlu, D. (2012). *İnsan ve davranışı, psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dağ, Ş. (2021). *Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).
- Doğan, S. ve Koçak O. (2017). Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen motivasyonuna ilişkin algı ve görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1): 1-18. <https://doi.org/10.18037/ausbd.415621>
- Ergun, T. (1975). Uluslararası örgütlerde bağlılık kavramı. *Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Dergisi*, 8(4), 97-106.
- Evans, L. (1998). *Öğretmen morali, iş tatmini ve motivasyonu*. Paul Chapman.
- Fox, R. B. (1964). The "committed" teacher. *Educational Leadership*. 22(1), 18.
- Gredler, M. (2009). *Learning and instruction: Theory into practice* (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Gül, C. ve Gül, İ. (2022). Okul Öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine adanmışlık düzeyleri ile uyguladıkları aile katılım stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (54), 788-806. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1039798>
- Gün, F., ve Turabik, T. (2019). Öğretmen adaylarının olası benliklerinin öğretme motivasyonları üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(1), 214-234. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.468371>
- Güneş, F. (1996). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güzel Candan, D. ve Evin Gencel, İ. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (36), 72-89. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19409/206401>
- İlğan, A., Canoğlu, Ö., Karamert, Ö., ve Şensoy, P. Ç. (2018). Öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies International Academic Journals*, 13/19, 979-1003. doi.org/10.7827/TurkishStudies.13985
- Karagöz, A. (2008). İlk ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan etik liderlik rolleri ile öğretmenlerin örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kardeş, S., ve Akman, B. (2018). Suriyeli mültecilerin eğitimine yönelik öğretmen görüşleri. *Ilkogretim Online*, 17(3).
- Kauffman, D. F., Yılmaz-Soylu, M. & Duke, B. (2011). Öğretme motivasyonu ölçeğinin geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 279-290.
- Kozikoğlu, İ., ve Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(1), 270-290. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.579925>
- Kozikoğlu, İ., ve Senemoğlu, N. (2018). Öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2614-2625. [doi:10.14687/jhs.v15i4.5389](https://doi.org/10.14687/jhs.v15i4.5389)
- Kütükçü, G. (2020). *İlköğretim kademesindeki öğretmenlerin öğretme motivasyonları ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).

- Malak, Akdağ, Z. (2020). *Örgütsel güven ve işe adanmışlık ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ozan, M. B., Taşseven, Ö. ve Ay, N. (2010). Okul yöneticilerinin sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1): 275-294.
- Robbins, S. P. and Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış* (Çev: İ. Erdem). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Rothman, S. & G.M.E Jordaan, (2006). Job demands, job resources and work engagement of academic staff in south african higher education institutions, *SA Journal of Industrial Psychology*, 32(4), 87-96.
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2002). *Overview of self-determination theory*. In R. M. Ryan and E. L. Deci (Eds.), *Handbook of self-determination research* (pp. 4-33). Rochester: The University of Rochester Press.
- Sawang, S. (2012). Is there an inverted u-shaped relationship between job demands and work engagement-the moderating role of social support. *International Journal of Manpower*, 33(2), 178-186.
- Shukla, S. (2014). Teaching competency, professional commitment and job satisfaction-a study of primary school teachers. *Journal of Research & Method in Education*, 4(3), 44-64.
- Siu, O. L., Bakker, A. B., & Jiang, X. (2014). Psychological capital among university students: Relationships with study engagement and intrinsic motivation. *Journal of Happiness Studies*, 15(4), 979-994.
- Turhan, M., Demirli, C. ve Nazik, G. (2012). Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlıklarına etki eden faktörler: Elazığ örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 179-192.
- Türk Dil Kurumu. (2021). Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Üste, R. B. (2007). İnsan hakları eğitimi ve ilköğretimdeki önemi. *Ege Akademik Bakış*, 7/1, 295-310.
- Ware, H. ve Kitsantas, A. (2007). Teacher and collective efficacy beliefs as predictors of professional commitment. *The Journal of Educational Research*, 100(5), 303-310. <https://doi.org/10.3200/JOER.100.5.303-310>
- Zöğ, H. (2007). *İstanbul ili Kağıthane ilçesinde görev yapan ilköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel adanmışlıkları ile iş doyumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.